

AKADEMİSYENLERİN OBEZİTE FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ: TOROS ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Behire SANÇAR*

Fügen ÖZCANARSLAN**

ÖZ: Dünyada obezite olgusu, gittikçe artış göstermektedir. Obezite sadece estetik bir sorun değil, çeşitli hastalıklara neden olan bir durumdur. Genellikle önlenemez bir durum olan obezite ile mücadelede toplum önderleri olan akademisyenlere de görev düşmektedir. Bu tanımlayıcı çalışma bir üniversitedeki 154 akademisyenin obezite farkındalıklarının belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Tanıtıcı Bilgiler anketi ve Obezite Farkındalık Ölçeği (OFÖ) kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. İstatistiksel analizlerde SPSS-22 Paket programında tanımlayıcı istatistikler ve ANOVA kullanılmıştır. Akademisyenlerin %58'inin BKI değerleri normal bulunmuştur. Tanımlayıcı özelliklere göre sağlık bilimleri fakültesi öğretim elemanlarının OFÖ puanlarının daha yüksek olup aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Diğer parametlerde grupların OFÖ puanları arasında istatistiksel bir farklılık bulunamamıştır. OFÖ puanları yüksek olanların normal BKI değerlerine sahip oldukları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, BKI, Farkındalık, Obezite, Üniversite.

Jel Sınıflandırması: I-10, I-11

DOI: 10.29131/uiibd.999353

Geliş tarihi: 22.09.2021/ **Kabul Tarihi:** 13.12.2021/ **Yayın Tarihi:** 20.12.2021

DETERMINING ACADEMICIANS' OBESITY AWARENESS: THE CASE OF TOROS UNIVERSITY

ABSTRACT: The phenomenon of obesity in the world is increasing day by day. Obesity is not just an aesthetic problem, it is a condition that causes various diseases. This descriptive study was carried out to determine the obesity awareness of 154 academicians at a university. Research data were collected by face-to-face interview technique using Introductory Information Questionnaire and Obesity Awareness Scale (OAS). In the statistical analysis, descriptive statistics and ANOVA were used in the SPSS-22 Package program. It was found that 58% of Academicians BMI values were normal. According to the descriptive characteristics, it was found that the OAS scores of the academicians of the Health Sciences Faculty were higher and the difference was statistically significant. In other parameters, no statistical difference was found between the OAS scores of the groups. It was understood that those with high OAS scores had normal BMI values.

Key Words: Academician, Awareness, BMI, Obesity, University

Jel Classification: I-10, I-11

Received: 22.09.2021 / **Accepted:** 13.12.2021 / **Published:** 20.12.2021

* Dr. Öğr. Üyesi, Toros Üniversitesi, Mersin, behire.sancar@toros.edu.tr, **ORCID:** 0000-0003-1053-6688

** Prof. Dr., Toros Üniversitesi, Mersin, fugen.ozcanarслан@toros.edu.tr, **ORCID:** 0000-0001-6698-4792

Kaynak gösterimi için:

SANÇAR, B. ve ÖZCANARSLAN, F. (2021). AKADEMİSYENLERİN OBEZİTE FARKINDALIKLARININ BELİRLENMESİ: TOROS ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ, Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7 (2), 5-14. DOI: 10.29131/uiibd.999353

1. GİRİŞ

Fazla kilo ve obezite, sağlığı bozabilecek anormal veya aşırı yağ birikimi olarak tanımlanır (WHO, 2021a). Beden kitle indeksi (BKI), yetişkinlerde fazla kilo ve obeziteyi sınıflandırmak için yaygın olarak kullanılan basit bir boy-ağırlık indeksidir ve kilogram cinsinden vücut ağırlığının, boyun metre cinsinden karesine (kg/m²) bölünmesiyle elde edilir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) fazla kiloyu 25'e eşit veya daha büyük bir BKI ve obeziteyi 30'a eşit veya daha büyük bir BKI olarak tanımlamaktadır. (WHO, 2021b; Yıldırım Baş, Arslan ve Türker, 2016). Dünya çapında obezite oranlarının 1975 yılından beri yaklaşık üç kat arttığı bildirilmektedir. Dünya sağlık örgütünün 2016 verilerine göre 18 yaş ve üzeri yetişkinlerin % 39'u fazla kilolu ve % 13'ü obezdir. DSÖ verileri Türkiye'de obezite oranının önceki yıllarla kıyaslandığında önemli bir artış gösterdiğine işaret etmektedir. Bu oranların sırasıyla 1980'de %10,4, 1990'da %16,3, 2000'de %22,2 ve 2010'da %28,2 olduğu görülmektedir.

Dünya Sağlık Örgütüncü yayınlanan son raporda Avrupa'da %23.3 olan obezite oranı Türkiye'de 32,1'dir. Türkiye'nin bu obezite oranı ile Avrupa'nın en obez ülkesi olduğu görülmektedir (WHO, 2021b). Diğer yandan gelişmiş ülkelerde sosyoekonomik düzeyleri düşük olan guruplarda daha ucuz ve kalorisi yüksek gıdalarla beslenmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan obezitenin gelişmekte olan ülkelerde ise yüksek gelir guruplarında daha fazla görüldüğü bildirilmektedir. Ülkemizde obezite düşük gelirli bireylerde daha fazla görülmektedir (Beyaz Sipahi, 2021).

Obezite ve fazla kilonun temel nedeni, tüketilen kalori ile harcanan kalori arasındaki enerji dengesizliğidir. Obezitenin nedenleri ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçları ülkelere göre değişiklik göstermekle birlikte, oluşumunda sıklıkla bireyin yaşam tarzının temel belirleyici unsur olduğu görülmektedir. Kültürel, çevresel ve ekonomik faktörler de obezite üzerinde önemli etkiye sahiptir (Yeşilfidan ve Adana, 2019). Ayrıca obezitenin yaşla birlikte artış gösterdiği ve kadınlarda erkeklere nazaran daha sık görüldüğü bilinmektedir (Çayır, Atak ve Köse, 2011). Hareketsizlik de kilo alımına neden olan bir diğer faktördür. Özellikle son bir yıldır COVID-19 salgını nedeni ile bazı aktivitelerin kısıtlanmış olması, daha hareketsiz bir yaşam tarzı nedeni ile obez bireylerin sayısının artış göstermesi kaçınılmazdır. Özetle fast food gıdaların daha fazla tüketilmesi, yanlış beslenme şekilleri, gittikçe hareketsiz bir yaşam sürülmesi gibi nedenlerle obez bireylerin sayısında hızlı bir artış görülmektedir (Eskici, 2020; Yeşilfidan ve Adana, 2019).

Obezite beraberinde kalp damar hastalıkları, eklem sorunları, bazı kanserler ve psikolojik problemler gibi birçok sağlık sorununa neden olan bir durumdur (WHO, 2021a). Obezitenin neden olduğu sağlık sorunlarının yanı sıra, hasta yatağı işgalinin artması, iş gücü kayıplarının yaşanması, bireysel ve ülkesel boyutta maddi kayıpların meydana gelmesi gibi diğer sorunlar da görülebilmektedir (TEMD, 2019). Önlenabilir bir sağlık sorunu olan Obezite ile mücadelede bazı ülkelerde okullarda fast food satışının yasaklanması, reklamlarda uyarıcı bilgilerin yer alması, kamu spotlarının oluşturulması, obezite vergisi alınması gibi uygulamalar bulunmaktadır (Çukur ve Erdem, 2017). Obezite yaşam tarzı değişiklikleri ile büyük ölçüde kontrol altına alınabilir (Tam ve Çakır, 2012). Bireylerin bu konu ile ilgili yaşam tarzı değişikliğine gidebilmeleri için öncelikle durumlarının, buna neden olan faktörlerin ve sonuçta ortaya çıkabilecek sorunların farkında olmaları gerekmektedir.

Akademisyenler toplumun her kesimi için rehberlik etme pozisyonunda olan kişilerdir. Bu konumda olan bireylerin obezite farkındalıkları diğerleri için de yol gösterici

olacaktır. Bu çalışma Toros Üniversitesinde görev yapmakta olan akademisyenlerin obezite farkındalıklarının belirlenmesi amacı ile yürütülmüştür.

1.1. Araştırma soruları

1. Akademisyenlerin obezite farkındalıkları hangi düzeydedir?
2. Akademisyenlerin obezite farkındalıkları ile tanıtıcı özellikleri arasında fark var mıdır?

2. YÖNTEM

Tanımlayıcı, kesitsel ve kurumsal temelli araştırma tasarımında olan bu çalışma, Mart- Haziran 2021 tarihlerinde arasında, Toros Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir.

2.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma Toros Üniversitesinde görev yapmakta olan akademisyenlerin obezite farkındalıklarının belirlenmesi amacı ile yürütülmüştür.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışma evrenini, araştırmanın gerçekleştirildiği tarihlerde Toros Üniversitesinde görev yapmakta olan 158 akademisyen oluşturmuştur. Araştırmada evrenin tümü örneklem kapsamına alınmıştır. Araştırmaya gönüllü katılım sağlayan 154 akademisyene ulaşılmıştır. Katılım oranı %97,46'dır.

2.2.1. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri

- a. Toros Üniversitesinin bir fakülte veya yüksekokulda çalışan akademisyen olmak,
- b. Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak olarak belirlenmiştir.

2.2.2. Araştırmadan dışlanma kriterleri

- a. Veri toplama formlarını eksik doldurmak,
- b. Çalışmaya gönüllü katılmak istememek şeklinde belirlenmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın yürütülebilmesi için etik kurul onayı ve kurum izninin alınmasının ardından, veri toplama formları COVID-19 pandemi koşullarının gerektirdiği önlemler alınarak (maske, mesafe, hijyen) yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Anket ve ölçeklerin doldurulması yaklaşık 10 dakika sürmüştür.

2.3.1. Veri Toplama Araçları

Çalışma verilerini toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından literatür bilgisine dayanılarak geliştirilen Tanıtıcı Özellikler Formu (Beyaz Sipahi, 2021; Acaroğlu ve Çolakoğlu, 2020; Yıldırım Baş vd., 2016) ile obezite farkındalık ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1.1. Tanıtıcı Özellikler Formu

Katılımcıların cinsiyet, yaş, çalışılan birim, eğitim durumu, akademik görev ve boy-kilo bilgilerini içeren 8 ifadeden oluşmaktadır. Obezite durumu, BKİ'ne göre değerlendirilmiş ve 18.5-24.9 kg/m² normal; 25-29.9 kg/m² kilolu; ≥ 30 kg/m² obez olarak sınıflandırılmıştır (Flores-Ortiz, Malta ve Velasquez-Melendez, 2019; Jamiru, 2019).

2.3.1.2. Obezite Farkındalık Ölçeği

Allen (2011) tarafından geliştirilmiş olan ölçek obezite farkındalığı (8 madde), beslenme (7 madde), fiziksel aktivite (8 madde) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek soruları olumsuzdan olumluya doğru sıralanmış ve 23 maddeden oluşmuştur. 4'lü likert tarzında olan ölçekten ve alt boyutlarından alınan puan arttıkça farkındalık artmaktadır (Allen, 2011). Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,80$ 'dir. Ölçeğin geneli ve alt boyutlarından alınan puan arttıkça obezite farkındalık düzeyleri artış göstermektedir. Türkçe uyarlaması Kafkas ve Özmen (2014) tarafından gerçekleştirilmiş ve asıl ölçek gibi üç boyutlu olarak yapılandırılmıştır. Türkçeye uyarlanan ölçeğin madde sayısı 20 ve iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,87$ olarak bildirilmiştir (Kafkas ve Özen, 2014). Çalışmamızda ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,63$ olarak belirlenmiştir.

2.4. İstatistiksel Analiz

Çalışmada verileri analiz etmek amacıyla IBM SPSS paket programının 22.0 versiyonu kullanılmıştır. Veriler öncelikle betimsel analiz ile değerlendirilmiş ve daha sonra “Obezite Farkındalık Ölçeği”nin alt boyutlarının demografik değişkenlere göre farklılıklarını ortaya koymak amacıyla t-testi ile ANOVA testleri uygulanmış ve $p < 0,05$ olması durumu, istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Son olarak katılımcıların BKI ile obezite farkındalık alt boyutları arasındaki ilişkinin ortaya konulması amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

2.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışma, araştırma verilerinin toplandığı Toros Üniversitesi’nde görev yapan akademisyenler, araştırmacılar tarafından oluşturulan “Tanıtıcı Özellikler Formu” ve “Obezite Farkındalık Ölçeği” ile sınırlıdır.

2.6. Etik İzni

Çalışmaya başlamadan önce Toros Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan onay (19.02.2021 tarih ve 22 sayılı karar) ve 25.03.2021 tarih ve 2615 sayılı yazı ile kurum izni alınmıştır. Bu çalışma, Helsinki deklarasyonu prensiplerine uygun olarak yürütülmüştür. Akademisyenlere araştırmanın amacı ile ilgili açıklama yapılarak soru kâğıdı ve ölçeğin kaç soru oluşturduğu, ne kadar zaman alacağı soruların kişisel bilgilerini içermediği ve çalışma kapsamı dışında verilerin başka amaç ile kullanılmayacağı, arzu ettikleri takdirde çalışmaya katılmaktan vazgeçebilecekleri hususlarında bilgilendirme yapılmış ve akademisyenler gönüllülük esasına göre çalışmaya katılım sağlamışlardır. Ayrıca bu çalışmada kullanılabilmesi için ölçeği geliştiren ve Türkçe’ye uyarlayan araştırmacılardan izin alınmıştır.

3. BULGULAR

Akademisyenlerin obezite farkındalıklarını Toros Üniversitesi örneği ile belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiş olan bu çalışmada elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır. Çalışmaya katılan akademisyenlerin tanımlayıcı istatistiklerine ait bulgular Tablo 1’de sunuldu.

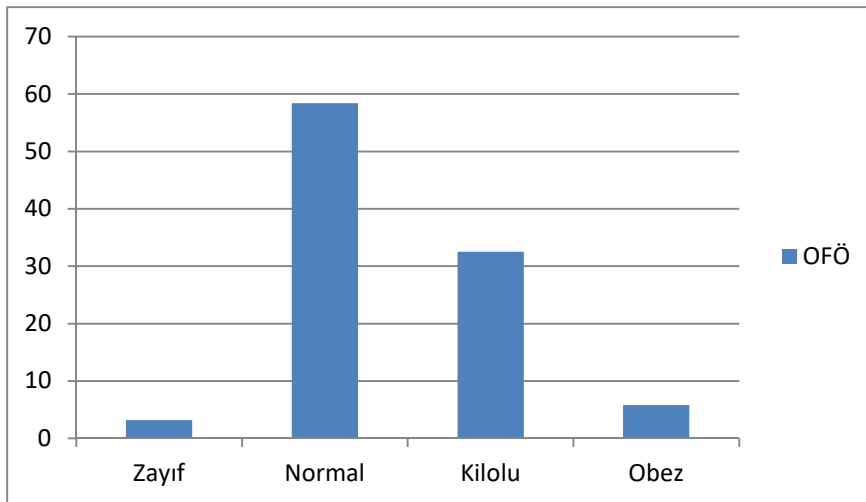
Tablo 1. Akademisyenleri Tanıtıcı Özellikler

Özellikler	Sayı	%
<u>Cinsiyet</u>		
Kadın	69	44,8
Erkek	85	55,2
<u>Yaş</u>		
20-30	34	22,1
31-40	65	42,2
41-50	27	17,5
51-60	20	13,0
60+	8	5,2
<u>Birim*</u>		
SBF	20	13,0
İİSBF	21	13,6
Müh.Fak	27	17,5
GSTMF	17	11,0
MYO	24	15,6
YDYO	11	7,1
SHMYO	34	22,1
<u>Eğitim Durumu</u>		

Lisans	9	5,8
Yüksek Lisans	58	37,7
Doktora	87	56,5
Akademik Durum		
Arş. Görevlisi	21	13,6
Öğr. Görevlisi	65	42,2
Dr. Öğr. Üyesi	41	26,6
Doçent	7	4,5
Profesör	20	13,0
BKİ		
Zayıf	5	3,2
Normal	90	58,4
Kilolu	50	32,5
Obez	9	5,8
*SBF: Sağlık bilimleri fakültesi, İİSBF: İktisadi, idari ve sosyal bilimler fakültesi, GSTMF: Güzel sanatlar tasarım ve mimarlık fakültesi, MYO: Meslek yüksekokulu, YDYO: Yabancı diller yüksekokulu, SHMYO: Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu.		

Elde edilen bulgulara göre, akademisyenlerin %55,2'si erkek, %42,2'si 31-40 yaş arasında, %17,5'i mühendislik fakültesinde görev yapmakta, %56,5'i doktora mezunu, %42,2'si öğretim görevlisi ve BKİ'ne göre %58'i normal düzeydedir. Akademisyenlerin OFÖ toplam puanlarının BKİ ile olan ilişkisi Grafik 1'de gösterildi.

Grafik 1. OFÖ Puanları İle BKİ İlişkisi

Grafik 1'e bakıldığında akademisyenler arasında BKİ'ne göre zayıf ve obez kategorisine girenlerin obezite farkındalık düzeylerinin diğerlerinden düşük olduğu ve BKİ normal olanların en yüksek obezite farkındalık ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Bu araştırmaya katılan akademisyenlerin OFÖ toplam ve alt boyut puanlarının tanıtıcı özelliklere göre dağılımı ve aralarındaki farklılıklara ait analiz bulguları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. OFÖ Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Tanıtıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Tanıtıcı Özellikler	Obezite Farkındalık	p*	Beslenme	p	Fiziksel Aktivite	p	Toplam	p
Cinsiyet**		0,292		0,492		0,690		0,902

Behire SANÇAR - Fügen ÖZCANARSLAN

Kadın	27,58		20,26		15,26		63,10	
Erkek	28,08		20,00		15,13		63,21	
Yaş***		0,111		0,934		0,079		0,167
20-30	28,15		20,03		15,06		63,24	
31-40	27,23		20,08		15,20		62,51	
41-50	28,93		20,48		16,04		62,44	
51-60	28,20		19,95		14,60		62,75	
60+	27,25		20,00		15,19		61,50	
Birim***		0,004		0,373		0,336		0,048
SBF	29,50		21,00		15,80		66,30	
İİSBF	28,29		19,86		15,14		63,29	
Müh. Fak.	26,81		19,70		14,59		61,11	
GSTMF	26,24		20,35		15,00		61,89	
MYO	28,71		19,75		15,50		63,96	
YDYO	28,36		21,00		14,45		62,88	
SHMYO	27,50		19,94		15,44		63,16	
Eğitim Durumu***		0,685		0,741		0,255		0,484
Lisans	28,22		20,67		16,11		65,00	
Yüksek Lisans	28,07		20,02		15,31		63,40	
Doktora	27,68		20,13		15,01		62,82	
Akademik Durum***		0,416		0,294		0,418		0,227
Arş. Görevlisi	27,62		20,10		15,67		63,38	
Öğr. Görevlisi	27,88		20,08		15,23		63,18	
Dr. Öğr.	27,46		19,73		14,98		62,17	
Üyesi	29,71		21,71		16,00		67,43	
Doçent	28,20		20,50		14,70		63,40	
Profesör								
BKİ***		0,150		0,137		0,699		0,146
Zayıf	25,40		20,40		14,60		60,40	
Normal	27,71		19,89		15,10		62,70	
Kilolu	28,38		20,68		15,44		64,50	
Obez	27,78		19,11		15,00		61,89	
Toplam	27,86		20,12		15,19		63,16	
*p<0,05 ** t testi uygulanmıştır. ***ANOVA uygulanmıştır.								

Akademisyenlerin OFÖ toplam ve alt boyut puanlarının demografik değişkenlere göre dağılımı incelendiğinde ölçek puanları ile cinsiyet, yaş, eğitim durumu, akademik durum ve BKİ değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlendi ($p>0,05$). Diğer taraftan OFÖ toplam puanı ve obezite farkındalık alt boyutu düzeyi, katılımcıların çalıştıkları birime göre karşılaştırıldığında, sağlık bilimleri fakültesinde görev yapan akademisyenlerin diğerlerine göre daha yüksek obezite farkındalığına sahip olduğu ve bunun istatistiksel olarak anlamlı olduğu ortaya çıktı ($p<0,05$) (Tablo 2).

4. TARTIŞMA

Yaklaşık son 50 yıldır gittikçe artış eğilimi gösteren obezite olgusu, gerek kendisinin gerekse beraberinde getirdiği diğer sağlık sorunlarının neden olduğu maddi ve manevi kayıplar nedeni ile günümüzün ve önlenemediği takdirde geleceğin en büyük sağlık sorunlarından biri olarak görülmektedir (Bodirsky et al. 2020; Sağlık Bakanlığı, 2015; Okeyo, Ayado ve Mbagaya, 2009; Onat vd., 2001). Toplumda eğitici yönleri ile geniş kitlelere hitap etme konumunda olan akademisyenlerin obezite farkındalıklarının olması ulaşabildikleri kitlelere bu konuda rehberlik edebilmeleri açısından önemlidir.

Bu araştırmada obezite farkındalıkları sorgulanan akademisyenlerin çoğunluğunun BKİ değerlerinin normal aralıkta olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda Kalkavan ve arkadaşlarının ülkemizde daha önce yapmış oldukları araştırmanın sonuçları da benzer şekilde olup, akademisyenlerin BKİ düzeylerinin normal sınırlarda olduğu belirtilmektedir. (Kalkavan, Özkara, Alemdağ ve Çavdar, 2016). Malezya'daki öğretim görevlileri üzerinde yapılan bir çalışmada da akademisyenlerin BKİ ortalaması normal sınırlarda (24.13 ± 0.86) bulunmuştur. (Ayob, Abdul Hamid, Mohd Daud ve Sean, 2019). Uganda'da üniversite öğretim elemanları ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise akademisyenlerin %28'nin obez olduğu bulunmuştur (Amanyire, Tumwebaze, Mugisha, ve Bright, 2019). Yine Suudi Arabistan'da yapılan bir çalışmada obez tıp okutmanlarının sayısı önemli ölçüde yüksek bulunmuştur (Alfagi et al. 2016). Literatürde görüldüğü gibi, akademisyenlerle ilgili yapılan diğer çalışmalarda farklı sonuçlar elde edildiği anlaşılmaktadır. Bu farklılıkların nedeninin kültürlerarası farklılıklardan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda BKİ normal düzeyde olan akademisyenlerin OFÖ puanlarının da daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Obezite ile ilgili farkındalıkları yüksek olan bireylerin sağlıklı yaşam davranışları sergilemeleri beklenir. Bu davranışları tutum haline dönüştüren birey, sağlıklı olma halini sürdürebildiği gibi, sağlık durumunu da daha iyi bir düzeye getirebilir (Aşilar, Yıldırım, Karakurt ve Çelebi, 2020). OFÖ'nin içeriğinde yer alan sağlıklı yaşam davranışları ile ilgili yapılan diğer çalışma sonuçları incelendiğinde de beslenme ve fiziksel aktivitelerinde sağlıklı davranışlar sergileyen bireylerin daha iyi sağlık durumuna sahip oldukları görülmektedir (Aşilar vd., 2020; Gürsel, Özbey ve Güzel, 2016; Kalkavan vd., 2016; Rocha et al. 2015; Okeyo et al., 2009; Güler, Güler, Kocataş, Yıldırım ve Akgül, 2008; Sevimli, 2008).

Araştırmamıza katılan akademisyenlerin obezite farkındalığı ve alt boyutlarının tanıtıcı özelliklere göre dağılımında cinsiyet, yaş, eğitim durumu, akademik durum ve BKİ değişkenlerine göre obezite farkındalığı ve alt boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı ortaya çıkmıştır. Literatürde obezitenin cinsiyet, yaş (Monika, John ve Madhanagopal, 2018; Güler vd., 2008) ve eğitim düzeyine (Çayır vd., 2011) göre değişiklik gösterdiğini bildiren çalışmalar bulunmakla birlikte bu özelliklere göre obezite farkındalığını inceleyen çalışmalara çok az rastlanmaktadır. Örneğin, Özkan ve arkadaşları da çalışmamızda olduğu gibi cinsiyet değişkeni ile obezite farkındalığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını ifade etmişlerdir. (Özkan, Adıbelli, İlaslan ve Taylan, 2020). Diğer bir araştırmada ise cinsiyet ile OFÖ puanlarının kadınlar lehine anlamlı farklılık olduğu bildirilmiştir (Acaroğlu ve Çolakoğlu, 2020). Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan beden algısı çalışmasında BKİ'ne göre fazla kilolu veya obez bireylerin %40,9'unun kendini zayıf veya normal olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Aynı çalışmada Doğru Beden Ağırlığı Algısı (DBAA) sorgulanmış ve yaş arttıkça DBAA sıklığı azaldığı, öğrenim düzeyi arttıkça DBAA sıklığının arttığı görülmüştür (Sağlık Bakanlığı, 2012). Beden ağırlığını doğru algılayanın obezite farkındalığını yansıttığı düşünüldüğünde yaş arttıkça obezite farkındalığının azaldığı, eğitim düzeyi arttıkça ise farkındalığın arttığı söylenebilmekle birlikte çalışmamızda yaşlara göre

OFÖ puanları birbirine benzer bulunmuştur. Bunun yanında akademisyenlerin akademik durumu ile obezite farkındalığını karşılaştıran herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Çalışmamızda katılımcıların bu özelliklerine göre aralarında farklılık olmaması hepsinin eğitimci olmaları gibi bir ortak yönlerinin olması ile açıklanabilir.

Araştırmamızda elde edilen bulgulara göre, sağlık bilimleri fakültesinde görevli olan akademisyenlerin OFÖ toplam ve obezite farkındalık alt boyut puanlarının daha yüksek olması beklendik bir sonuç olarak yorumlanabilir. Zira ilgili fakültenin elemanlarının eğitim alt yapılarında ve fakültenin müfredatında obezite ilişkili dersler daha fazla yer almaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda akademisyenlerin BKI'nin normal sınırlarda ve obezite farkındalıklarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında sağlık bilimleri fakültesinde görev yapan akademisyenlerin obezite farkındalıklarının diğer bölümlerdeki akademisyenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu sonuçlar sağlık alanlarında görev yapan akademisyenler başta olmak üzere topluma örnek olma potansiyeli bulunan tüm akademisyenlerden, sürekli eğitim merkezleri, çeşitli projeler, halk- okul eğitimleri gibi etkinliklerle kitlelerin daha fazla faydalandırılması önerilmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: FÖ. Tasarım: FÖ, BS. Denetleme/Danışmanlık: FÖ. Veri Toplama ve/veya İşleme: BS. Analiz ve/veya Yorum: BS. Kaynak Taraması: FÖ, BS. Makalenin Yazımı: FÖ, BS. Eleştirel İnceleme: BS.

Kaynakça

- Acaroğlu, T. ve Çolakoğlu, T. (2020). Spor politikası olarak gençlerin sportif aktivitelere yönlendirilmesi, sağlıklı beslenme ve obezite farkındalığı. *Journal of Human Sciences*, 17(1), 340-358. doi:10.14687/jhs.v17i1.5944
- Alfagi, M. M. Islam, S. A. Aljehani, A. A. Alabbasi, O. M. Ali, A. K. Al-Rashidi, M. M. et al. (2016). Obesity among medical lecturers and their staff in Taibah University. *International Journal of Academic Scientific Research*. 4(1),49-55.
- Allen, A. (2011). Effects of educational intervention on children's knowledge of obesity risk factors. (Unpublished doctoral dissertation). Carroll College, USA.
- Amanyire, J. Tumwebaze, M. Mugisha, M. ve Bright, L. (2019). Prevalence and risk factors for hypertension, diabetes and obesity among lecturers and support staff of Bishop Stuart University in Mbarara, Uganda. *Open Journal of Applied Sciences*, 9,126-137. doi:10.4236/ojapps.2019.93012

- Aşilar, R. H. Yıldırım, A. Karakurt, P. ve Çelebi, F. (2020). Üniversite çalışanlarında sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve etkileyen faktörler. *TJFMPC*, 14(1),72-81. doi: 10.21763/tjfmpe.693105
- Ayob, M. R. A. M. Abdul Hamid, M. S. Mohd Daud, F. ve Sean, O. (2019). Healthy lifestyle among school of quantitative sciences lecturers, University Utara Malaysia (UUM). *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities*, 4(8),39-44.
- Beyaz Sipahi, B. (2021). Türkiye’de obezite üzerine sosyoekonomik faktörlerin etkisi ve gelir eşitsizliği. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 76(2),547–573. doi: 10.33630/ausbf.822558
- Bodirsky, B. L. Dietrich, J. P. Martinelli, E. Stenstad, A. Pradhan, P. Gabrysch S. et al. (2020). The ongoing nutrition transition thwarts long-term targets for food security, public health and environmental protection. *Scientific Reports*, 10,19778. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-75213-3>
- Çayır, A. Atak, N. ve Köse, S. K. (2011). Beslenme ve diyet kliniğine başvuranlarda obezite durumu ve etkili faktörlerin belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 64(1),13-19. doi: 10.1501/Tıpfak_000000779
- Çukur, A. ve Arıtı Erdem, İ. (2017). Obezite vergilerinin obezite ile mücadelede yeri: Türkiye için bir değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*, 106, 121-146.
- Eskici, G. (2020). Covid-19 pandemisi: karantina için beslenme önerileri. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25 (Özel Sayı 1), 124-129. doi:10.21673/anadoluklin.722546
- Flores-Ortiz, R, Malta, D. C. ve Velasquez-Melendez, G. (2019). Adult body weight trends in 27 urban populations of Brazil from 2006 to 2016: A population-based study. *PLoS ONE*, 14(3), e0213254. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0213254>
- Güler, G. Güler, N. Kocataş, S. Yıldırım, F. ve Akgül, N. (2008). Bir üniversitede çalışan öğretim elemanlarının sağlıklı yaşam biçimi davranışları. *C.Ü. Hemşirelik Dergisi*, 12(3),18-26.
- Gürsel, N. Özbey, S. ve Güzel, P. (2016). Öğretim elemanlarının sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve yaşam kalitesi. *International Journal of Social Science Research*, 5(2),10-25.
- Jamuri, W. (2019). Level of awareness on obesity, its causes and preventive practices among Makerere University lecturers, Kampala. (Unpublished master's thesis). Makerere University, Uganda.
- Kafkas, M. E. ve Özen, G. (2014). Obezite farkındalık ölçeği’nin (OFÖ) Türkçe’ye uyarlanması: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2),1-15.
- Kalkavan, A. Özkara, A. B. Alemdağ, C. ve Çavdar, S. (2016). Akademisyenlerin fiziksel aktiviteye katılım düzeyleri ve obezite durumlarının incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(Özel sayı 1),329-339. doi: 10.14486/IntJSCS561
- Monika, S. J. John, S. ve Madhanagopal, R. (2018). Risk of obesity among school teachers and its associated health problems. *Curr Res Nutr Food Sci*, 6(2),404-411. doi: <http://dx.doi.org/10.12944/CRNFSJ.6.2.15>
- Okeyo, O. D. Ayado, O. L. O. ve Mbagaya, G. M. (2009). Physical activity and dietary fat as determinants of body mass index in a cross-sectional correlational design. *East African Journal of Public Health*, 6(1),32-36.
- Onat, A. Keleş, İ. Sansoy, V. Ceyhan, K. Uysal, Ö. Çetinkaya, A. vd. (2001). Yetişkinlerimizin 10-yıllık takibinde obezite göstergeleri artışta: BKI erkeklerde koroner olayların bağımsız öngördürücüsü. *Turk Kardiyol Dern Ars*, 29(7),430-436.

- Özkan, İ. Adıbelli, D. İlaslan, E. ve Taylan, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin obezite farkındalıkları ile beden kitle indeksleri arasındaki ilişki. ACU Sağlık Bil Derg, 11(1),120-126.
- Rocha, S. V. Cardoso, J. P. dos Santos, C. A. Munaro, H. L. R. Vasconcelos, L. R. C. Petroski, E. L. (2015). Overweight/obesity in teachers: prevalence and associated factors. Rev Bras Cineantropom Desempenho Hum, 17(4),450-459. <https://doi.org/10.5007/1980-0037.2015v17n4p450>
- Sağlık Bakanlığı, (2015). İstanbul Sağlık Müdürlüğü çalışanlarında obezitenin değerlendirilmesinde beden kitle indeksinin incelenmesi. Araştırma Raporu. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/7817994-T-c-saglik-bakanligi-istanbul-saglik-mudurlugu-saglik-arastirmalari-sube-mudurlugu.html> Erişim tarihi: 19.09.2021.
- Sağlık Bakanlığı. (2012). Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü. Türkiye beden ağırlığı algısı araştırması. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 894. Ankara. Erişim adresi: <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/bedenagirtr> Erişim tarihi: 19.09.2021.
- Sevimli, D. (2008). Erişkinlerde fiziksel aktivite - beden kitle indeksi ilişkisinin araştırılması. TAF Prev Med Bull, 7(6),523-528.
- Tam, A. A. ve Çakır, B. (2012). Birinci basamakta obeziteye yaklaşım. Ankara Medical Journal, 12(1),37-41.
- Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (TEMED). (2019). Obezite, lipid metabolizması, hipertansiyon çalışma grubu. Obezite Tanı ve Tedavi Kılavuzu. Ankara. Erişim adresi: https://temd.org.tr/admin/uploads/tbl_kilavuz/20190506163_904-2019tbl_kilavuz5ccdc_b9e5d.pdf Erişim tarihi: 19.09.2021.
- WHO (2021a). Obesity. Erişim adresi: <https://www.who.int/topics/obesity/en/>. Erişim tarihi: 17.09.2021.
- WHO (2021b). Obesity and overweight. Erişim adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/obesity-and-overweight> Erişim tarihi: 18.09.2021.
- Yeşilfidan, D. ve Adana F. (2019). Halk sağlığı hemşireliği bakış açısı ile ergenlerde obezite. Hemşirelik Bilimi Dergisi, 2(2),38-44.
- Yıldırım Baş, F. Arslan, B. ve Türker Y. (2016). Beden kitle indeksi düşük kişilerin biyopsikososyal yönden değerlendirilmesi. Türk Aile Hek Derg, 20(2),64-71. doi:10.15511/tahd.16.21664